ఏడుకొండలవాని లడ్డు:

"హరి! రామచంద్రా! ఇగ పట్టు తిరుపతి ప్రసాదం లడ్డు" అంటూ నా మిత్రుడు లక్ష్మణ శాస్త్రి ఒక కాయితంలో చుట్టిన ఉండను చేతి కందించాడు. విప్పి చూస్తే అది పాకే బంతి వలె కనిపించింది. "సరే కొంచెం తుంచు. ఇద్దరం ప్రసాదం తీసుకుందాం" అని అన్నాడు మిత్రుడు. తుంచబోయాను. తునగలేదు. "బక్క చిక్కిన వాడివి. నువ్వేం తుంచుతావ్? ఇటు తే" అంటూ నానుంచి లాక్కుని తుంచబోయాడు. ఒక్క ముక్కకూడా పెగలలేదు. చుట్టుప్రక్కల సాధనాల కోసం చూశాము. అవి కొత్త రకం ఇండ్లు. అన్నీ మెషిన్‌తో తయారవుతున్నాయి. దంచడానికి మెషిన్, వేయించడానికి మెషిను. ప్రతిదానికి మెషినే. కనుక దాన్ని పగులగొట్టే సాధనం నాకేదీ దొరకలేదు. ఇల్లంతా వెదకగా వెదకగా ఒక వడ్రంగి కొడితె కనిపించింది. కొడితె అంటే ఉలిపైన కొట్టే కర్ర మొద్దు. దాంతో రెండు బాదులు బాదాం. ఒక చెక్క పెగిలింది. "స్వామి నీ ప్రసాదం ఇంతే చాలు" అని ఆ చెక్కలో నా మిత్రునికో సగం, నాకో సగం అనుకుంటూ నోట్లో వేసుకున్నాను. అది లడ్డు కాదు. పచ్చి సెనగ సున్ని ఉండ. "రామచంద్రా! పదేండ్లు మనం తిరుపతిలో ఉన్నాము. బ్రహ్మాండమైన లడ్లు తిన్నాము. మనకు తెలిదా? చేసినవాళ్లకు తెలిదా?" అన్నాడు నా మిత్రుడు. నేనన్నాను— "లడ్డు రెండు వేల సంవత్సరాల ముందు నుంచి మనకు తెలుసు. గాథాసప్తశతిలో 'ఆ లేఖ్య లడ్డుకం' గురించి ఉంది. ఒక యువతి ఒక యువకునితో అంటుంది.. 'హాయ్ వెర్రి నాగన్నా! నీవు బొమ్మలో చేసిన లడ్డు చూసి సంతోషిస్తావుగాని, అసలు లడ్డు రుచి నీకు తెలిదు' అని, అట్లాగే లక్ష్మైవర్ణనలో లడ్డుతో అవయవాలను పోల్చడం ఉంది కాని లడ్డు ఎట్లా చేసేవాళ్లో తెలిదు. 'భోజన కుతూహలం'లో మాత్రం లడ్డు తయారీ, వెంద లైన వివరాలు ఉన్నట్లు విన్నాను. మన చిన్ననాడు అంటే యాభయి ఏండ్ల క్రితం తిరుపతి పైన ప్రసాదం లడ్లు ఎట్లుండేవో, తెలుసుగదా! ముదురు పసుపురంగు బూందీలు, వేయించిన ముదురు ఎరుపు ద్రాక్ష, సారపప్పు, చిన్న కలకండ ముక్కలు, కుంకుమపువ్వు ముక్కలు, సమభాగాలుగా కట్టిన పచ్చడేసి ఆ లడ్డు రత్నాల బంతుల్లాగా కనిపించేవి. ఇదేమి లడ్డోయ్ సెనగ సున్ని ఉండగాని!" అన్నాను. "సరే, భగవత్ప్రసాదం, ఏమీ అన వద్దు" అని మిత్రుడు హెచ్చరించాడు. నోరుమూసుకున్నాను.

హైదరాబాద్ నోట్ బుక్

—తిరుమల రామచంద్ర

ఫ్లయింగ్ స్క్వాడ్స్:

"ఈ ఫ్లయింగ్ స్క్వాడ్స్ అనే పదం ద్వితీయ ప్రపంచ సంగ్రామంలో పుట్టింది. దాన్ని, ఆ స్క్వాడ్‌నూ అనాయాసంగా మన పరీక్షాధికారులు యిప్పుడు ప్రయోగిస్తున్నారు. నేను పరీక్ష రాసేటప్పుడు అడగకుండా అకస్మాత్తుగా వచ్చి రాసేవాళ్లకు ఇట్లా విఘ్నం కలిగించకపోతే ఏం పోయింది?" అని ఒక విద్యార్థి నాయకుడు నాతో అన్నాడు. "ఫ్యాక్టరీలలో కార్మికులను పోగా

కొత్తఢిల్లీలో ఒక గుమాస్తాగారి డైరీలో ఒక పేజీ

—తటవర్తి

గం. 10–15 ఆఫీసులో అడుగు పెట్టుట. (సిన్సియారిటీ)

10–15 నుంచి 10–30 సిటీ బస్సులో పడిన హైరానకు ప్రతిగా విశ్రాంతి (ఆవశ్యకత.)

10–30 నుంచి 10–40 అప్పుడప్పుడే ఆఫీసుకి వచ్చేవారితో గుడ్‌మార్నింగులు—పలకరింపులు. (సామాజిక ధర్మము)

10–40 నుంచి 11–00 తాజావార్తలపై సహోద్యోగులతో ముచ్చట్లు (నాగరికత)

11–00 నుంచి 11–15 నేడుచూడవల్సిన ఫైల్సు తీసి విడిగా పెట్టుట. (ఫస్టు డ్యూటీ)

11–15 నుంచి 11–30 కాంటీన్‌లో టీ—పరిచయస్తుల పలకరింపుల మధ్య సిగరెట్టు కాల్చుట (ఫ్రెష్‌గా ఉండటానికి షార్ట్ రిలీఫ్)

11–30 నుంచి 11–45 బాస్ పిలుపు—ఫలానా ఫైలు గురించి అడిగినవైనం—వెతికి పంపుట. (తృప్తికరమైన డ్యూటీ)

11–45 నుంచి 11–55 ఆ పనివల్ల కల్గిన శ్రమకు భర్తీగా చిన్న విశ్రాంతి. (తప్పనిసరి!)

11–55 నుంచి 12–00 ఫైలు తెరచి సంగతులు చదవబోవుట (డ్యూటీలో ఒకభాగం)

12–00 నుంచి 12–15 ప్రక్క సెక్షన్ నుంచి వచ్చిన కోక్లర్కు సందేహ నివృత్తి. (వ్యక్తి ధర్మము)

12–15 నుంచి 12–30 గతదినం టైపు చేయించి బాస్ సంతకానికి పంపిన కాగితాలు తిరిగివస్తే వాటిని డిస్పాచ్‌కిపంపుట. (మినీ డ్యూటీ.)

12–30 నుంచి 12–40 వరండాలోకి పోయి మరో సిగరెట్టు పనిచేయుట, (విధముత్తు వదల్చుకుని షార్ట్ రిలీఫ్)

12–40 నుంచి 1–00 తెరచి ఉన్న ఫైలుకి వ్రాయవల్సిన జవాబు గురించి ఆలోచించుట—పాత ఫైలు తిరగవేయుట. (డ్యూటీలో అంతర్భాగం)

1–00 నుంచి 1–10 బాస్ నుంచి పిలుపు—ఫైలు ఏమయిందని. అదేచూస్తున్న వైనం తెలియజేసి తిరిగివచ్చుట—టైము చూస్తే లంచివేళ సమీపించుట గుర్తించుట. (సమయస్ఫూర్తి—అప్రమత్త త)

1–10 నుంచి 1–30 ప్రక్క సీటు 'మెహతా' క్రొత్త షర్టు కొన్న వివరాలు—ఖరీదు, కంపెనీ, షాపు—మొదలైనవి సేకరించుట. కొనబోయే షర్టు గురించి ఊహాగానాలు చేయుట. (ప్రభుత్వోద్యోగికి నిత్య నూతనోత్సాహానికి మార్గం)

1–30 నుంచి 2–30 లంచివేళ. సహోద్యోగులతో దేశ సమస్యల గురించి టాక్సు. (లాంగ్ రిలీఫ్‌తో పౌర ధర్మము.)

కేసినట్లు మేమూ పరీక్ష హాలులోనికి ప్రవేశిస్తున్నప్పుడే సోదా చేయండి అంతేగాని అడుగడుగుకూ మా ధోవతులపైన తడమడం, మా కొంటెలో చెయ్యి దూర్చడం ఏం ఉచితం ?" మరొక విద్యార్థి నాయకుడన్నాడు. "ఈ ఫ్లైయింగ్ స్క్వాడ్‌లను తిరుపతిలో జరిగే ప్రసాదం బ్లాక్ మార్కెటింగ్‌పైన ప్రయోగించండి సార్ ! మరో లంచగొండి శాఖలపైన ప్రయోగించండి సార్ ! మాపైనెందుకూ ?" అన్నాడొక విద్యార్థి నాతో. నేనన్నానుగదా . . ఇదేమండీ ఇలా అంటారు ? మీరే గదా భావి పౌరులు ! ఇప్పట్నుంచీ మీరు క్రమశిక్షణ అలవరచుకోకపోతే ఉత్తరోత్తరా మీరు చేసే ఉద్యోగాల్లోనూ న్యాయదృష్టి కొరవడుతుందికదా !" ఆ విద్యార్థి వినయంగా "పంతులుగారూ, బాగానే చెప్తున్నారు. భవిష్యత్సంపద అంతా మాదే ఆ సంపదను మేము అనుభవించడానికి మీరిచ్చిన శిక్షణ ఏమిటండీ మాకు ? పాఠశాలల్లో చేరడం ఒక సమస్య, ఉపన్యాసకులకు పాఠాలు చెప్పడంకంటే వాళ్ళ జీతాలూ, వాళ్ల హోదాలూ చూసుకున్న తరువాత మిగతా సమయంలో మాకు చదువు. పరీక్ష సమస్య, పరీక్షలో తమ తమ యిష్టమైన వాళ్ళకు ఇన్విజిలేటర్సు, లెక్చరర్సు, సూచనలు చేస్తూనే ఉండిరి. ఇంకా కొంత ధైర్యశాలులు ప్లాట్‌ఫారమ్ ఎక్కి డిక్టేషన్ చెబుతుండిరి పరీక్షలలో. చదువు చెప్పడం ముఖ్యంకాక కులమత, ప్రాంత భేదాలతో వర్గాలు సృష్టిస్తూనే ఉండిరి అందుకోసమే మా భవిష్యత్తు మేము చూసుకోవలసి వచ్చింది !" అన్నాడు.

కాగితం కరువు :

అన్ని కరువులూ ఒక ఎత్తయితే, కాయితం కరువు మరొక ఎత్తయింది. "నాన్నా, అన్నిటికీ నోట్సులు కావాలంటు, కొనగిన తేకపోతివో, మంచి గుండదు, అని మా పంతులుగారన్నారు"! అనేమాటలు ఇంటింటా మంత్రజపంలా మారుమ్రోగుతున్నాయి. ఎగువసభ సభ్యులు శ్రీ ఎల్. గిరిధరరావు అన్నట్లు ఒక క్వైరు తెల్ల కాయితాలు 1973 లో 65 పైసలయితే, ఇప్పుడు రూపాయిన్నర. 75 పైసల లెక్కల నోటుబుక్కు ఇప్పుడు రూపాయిముప్పావలా.

ఇక రచయిత అయినవాడు తన పుస్తకం ముద్రించుకొందామంటే, 38 రూపాయలమ్మిన డబుల్ డెమ్మీ తెల్లకాయితం రీము ఇప్పుడు 90 రూపాయలమ్ముతుంది. తాటాకులనో, కడితాలనో, కొండపల్లి పేపరు కాయితాలనో, భూర్జపత్రాలనో వాడుదామన్న, యుద్ధ కాలంలో గుండు సూదులకు మారుతున్నట్లు ముండ్లను వాడినట్లు— అననుకుంటే, సర్వత్ర సాక్షరతమేకాక, అనభ్యాసముగా అడ్డు తగులుతూంది. తక్కిన సమస్యల్లాగే దీనినీ కాలప్రవాహానికి వదలడమే మధ్యతరగతి మందమతి, బృందగతి చేయవలసింది.

ఉపశ్రుతి :

"ఇల్లలికినంతనే పండుగ కాదు
పులిహోర వండినంతనే పిండివంటకాదు"

ఇది మనకు చాలాకాలంగా వస్తున్న సామెత.
దీనికి సరికొత్త పాఠాంతరం:

"ఇల్లు అలుకగానే పండుగకాదు
తిరుపతి నుంచి రాగానే ... కాదు"

2–30 నుంచి 2–45 తిరిగి వచ్చి సీటులో పాన్ నములుతూ రెస్టు తీసుకొనుట. (భుక్తాయాసము - శారీరికధర్మము)

2–45 నుంచి 3–05 ఉదయం తెలిసిన ఫైలుకు సంబంధించిన డ్రాఫ్టు తయారు చేయుట (నిక్కచ్చైన డ్యూటీ)

3–05 నుంచి 3–10 వరండాలోకి పోయి ఇంకొక సిగరెట్టు నుసి చేయుట — బయట లాన్సులో పేకాట మంచి పసందుగా నడుచు దృశ్యము కళ్ల బడుట. (ఉత్తేజకరమైన షార్ట్ రిలీఫ్.)

3–10 నుంచి 3–40 పేకాట వారి చేతుల్లోని ముక్కలు చూస్తూ ఉద్రేకపడుట —గుండెల్లోని కోర్కెను చంపుకొనుట. (బలహీనతను జయించుట !)

3–40 నుంచి 3–50 కాంటీన్‌కిపోయి టీ త్రాగి వచ్చుట.(క్రొత్త స్ఫూర్తిని చేకూర్చే షార్ట్ రిలీఫ్.)

3–50 నుంచి 3–55 బాస్ దగ్గరికి సంతకానికి వెళ్లిన ఫైలుని టైపిస్టుకి పంపుట. (ఇదీ డ్యూటీయే మరి !)

3- 55 నుంచి 4–15 ఇన్వర్డ్ డాక్ పరిశీలించి వచ్చిన లెటర్సు ఓసారి చదివి పెండింగ్ ఫైలులో చేర్చుట. (వాయిదా పడిన డ్యూటీ)

4–15 నుంచి 4–45 కో-ఆపరేటివ్ స్టోర్సుకి పోయి కావల్సిన సరకులు కొని తెచ్చుకొనుట—(స్టోర్సు 5 గంటలకిమూసివేస్తారు మరి!)—(కుటుంబ ధర్మము.)

4–45 నుంచి 5–00 ఫైళ్లన్నీ సర్ది ప్రక్కగా పెట్టుట. (డ్యూటీలో అంతిమ భాగం.)

5–00 నుంచి 5–15 వి శ్రాం తి. (బస్సు ఎక్కటానికి కావల్సిన శక్తిని ఆఫీసు సొమ్ముగా చేకూర్చు కొనుట.)

5–15 బస్సుస్టాపు వైపు పరుగు

గ మ ని క లు :

1. బాస్‌కి పుటప్ చేసిన ఫైలు కాని, డిస్పాచ్‌కి వెళ్లిన లెటర్స్‌కాని—ఇవి రెగ్యులర్‌గా ఆయన పనిచేయటం వల్ల వెళ్లలేదు—నాల్గవ రిమైండరు రావటం చూసి బాస్ వత్తిడి చేస్తే—వెళ్లిన బాపతువి.

2. ఎన్ని రిమైండర్లు వచ్చినా ఫైల్సు కదపని మహోత్కృష్ట దినచర్య కాదిది. (వారి డైరీలో ఒకటే వాక్యం ఉంటుంది. కాంటీన్‌లో కాలక్షేపం మరియు లాన్స్‌లో చతుర్ముఖ పారాయణం) — కొంచెం మంచి (అంటే సిన్సియర్.)గుమాస్తాగారి డైరీ ఇది.

3. మరి ఇలా అయితే ఆ వచ్చే లెటర్సన్నీ ఎప్పటికి పూర్తయ్యేను? వెళ్ళాల్సిన వంటూ ఇకలేవా?—అని మీరు అడగాలనుకుంటున్నారా? అది తెలియకనే బాబూ ఈడైరీ మీ ముందు

పెడుతున్నాను...ఈ దేశంలో ఈ సమస్యను పరిష్కరించే వారున్నారా అని ?!

ఉ ప శ్రు తి :

అయితే ఇంత వివరంగా తుచ తప్పకుండా ఓ మంచి గుమస్తా గారి దినచర్య వ్రాసిన ... మీరెవరు మహాశయా—అని అడగాలనుకుంటున్నారా?—బాబోయ్! నేను చెప్పను. నన్ను కూడ ఇంత మంచి గుమస్తాగా మారమని మాబాస్ అంటే! ఇంకేముంది—నా కొంప మునిగిపోదూ!...